

OPETTAJAN OHJE

AIHE: Perusdigitaidot haltuun	LAITTEET JA MATERIAALIT: iPad, Windows-laite tai Chromebook
LUOKKA-ASTE: 7	SOVELLUS: M365 Teams, Google Classroom, selain
KALENTERIN KOHTA: Vuosittain opiskeltavat asiat 7. luokka: Perusdigitaidot haltuun	LYHYT KUVAUS: Otetaan perusdigitaidot haltuun kokonaisuudessaan. Perehdytään koulun laitteisiin, oppimisympäristöihin sekä oleellisiin sovelluksiin. Harjoitellaan eri medialähteiden käyttöä sekä opiskellaan tietoturvan ja tietosuojan kannalta oleellisia toimintatapoja.
AIKATAULUEHDOTUS: 4 oppituntia	
OPPIAINEET: Kaikki oppiaineet	

Vuosittain opiskeltavat asiat, 7. luokka: Perusdigitaidot haltuun

- Perehdytään koulun laiteympäristöön ja digitaalisiin oppimisympäristöihin (esim. M365, GWE, Peda.net). Kerrataan oppimisympäristön käytön perustaitoja ja käsitteitä (esim. kirjautuminen, kansiot, sähköposti, tehtävien palautus, tiedostojen jakaminen, eri tiedostotyyppit ja tallennusmuodot, pikanäppäimet, helppokäyttötyökalut). Huolehditaan salasanojen turvallisuudesta.
- Harjoitellaan etsimään tietoa eri medialähteistä hyödyntämällä hakukoneen ominaisuuksia ja asetuksia (esim. tiedonhaun tekniikat, tarkennettu haku, käänteinen kuvahaku). Opetellaan arvioimaan tietolähteiden luotettavuutta ja käyttökelpoisuutta (esim. uutiset, keskustelut, kaupalliset sisällöt, sosiaalinen media). Kerrataan esitysgrafiikkaohjelman käyttöä (esim. PowerPoint, Slides, Keynote). Keskustellaan netin käyttäjän profilointiin liittyvistä ilmiöistä (esim. evästeet, algoritmi, digitaalinen jälki, datan käytön uhat ja mahdollisuudet).
- Keskustellaan tietoturvan ja tietosuojan merkityksestä digitaalisissa ympäristöissä. Opetellaan suojautumaan mahdollisilta tietoturvariskeiltä sekä suojaamaan omaa ja muiden yksityisyyttä (esim. välimuisti, evästeet, yksityisen selauksen tila, sivuhistoria, ikärajat). Keskustellaan henkilötietojen käsittelyn rajoittamisesta digitaalisissa palveluissa.

Pedagogiset vinkit

Tämän kokonaisuuden tarkoituksena on herättää oppilaat (sekä myös henkilöstö) ajattelemaan digitaaliseen toimintaan liittyviä mahdollisuuksia sekä haasteita. Oleellista on tiedostaa omaa toimintaansa. Se on ensimmäinen askel turvallisessa perusdigitaalitojen haltuunotossa.

Oppilaan materiaalissa on ohjevideoita, jotka ohjaavat toimintaa ja niihin voi myöhemmin palata. Videoiden hyvä puoli on se, että niitä voi kelata ja pysäyttää, jolloin oppilas pääsee juuri haluamaansa asiaan käsiksi. Aloitusvideo sekä video ”Kuinka toimia turvallisesti digitalisoituneessa maailmassa” kannattaa katsoa yhdessä koko ryhmän kanssa.

HUOM! Materiaalin asioissa voi olla kuntakohtaisia eroja laitteiden ja/tai toimintamallien suhteen, ohjeista oppilaitanne oman kunnan käytäntöjen mukaan.

Työskentelyohjeet

Kokonaisuus muodostuu kolmesta osa-alueesta:

1. Koulun laiteympäristö ja oppilastunnus (diat 2-10)
2. Digitaaliset oppimisympäristöt (diat 11-15)
3. Digitaalinen turvallisuus (diat 16-23)

Kokonaisuuden voi opiskella myös osissa. Tämä opettajan ohjemateriaali tarjoaa lisätietoa osioista, joten se kannattaa käydä läpi ennen oppituntien aloittamista. Oppilaan materiaalin avulla pystyy etenemään ilman tätä ohjetta.

Oppilaan materiaalissa olevien symbolien selitykset:

POHDINTA = Pohtikaa ja keskustelkaa yhdessä koko ryhmän kanssa.

TEHTÄVÄ = Oppilaat tekevät tehtävän ohjeen mukaan.

TIETOA = Täältä löytyy hyödyllistä informaatiota. Nämä kannattaa lukea.

VIDEO = Kuvaketta klikkaamalla päästään katsomaan Kuopio.tv-mediapalvelimella olevan aiheeseen liittyvän videon.

DIA 2: Tervetuloa!

Oppilaat ja opettaja avaavat oppilaan materiaalin **digitaitokalenteri.fi**-sivustolta.

Kokonaisuus etenee opettajan johdolla keskustellen. Oppimisympäristöihin sekä digitaaliseen turvallisuuteen liittyvät tehtävät oppilaat suorittavat itsenäisesti.

Tervetuloa opiskelemaan 7. luokan
Perusdigitaidot haltuun – kokonaisuutta!

Materiaaleissa käytetyt symbolit:

POHDINTA = Pohdi ja keskustele ryhmän kanssa.

TEHTÄVÄ = Tee tehtävä annetun ohjeen mukaan.

TIETOA = Saat hyödyllistä informaatiota. Nämä kannattaa lukea.

VIDEO = Pääset katsomaan aiheeseen liittyvän videon.

Käydään läpi materiaaleissa käytetyt symbolit ja niiden merkitykset.

DIA 3: Tervetuloa!

Tervetuloa opiskelemaan 7. luokan
Perusdigitaidot haltuun – kokonaisuutta!

Aloita opiskelu katsomalla video kokonaisuudesta ja tavoitteista. Video aukeaa selaimen klikkaamalla videosymbolia.

Katsotaan ensimmäisenä **video**, jossa kerrotaan tämän kolmiosaisen kokonaisuuden tavoitteista sekä työskentelystä. Opettajan kannattaa näyttää oppilaan materiaali siten, että koko ryhmä näkee sen. Video avautuu videosymbolista.

DIA 4: Koulun laiteympäristö ja oppilastunnus

DIA 5: Koululla käytössä olevia tietolaitteita

OSA 1

Koululla käytössä olevia tietolaitteita

❓ Mitä laitteita olet käyttänyt alakoulussa?

PC-tietokone	Chromebook	iPad
Windows	ChromeOS	iPadOS
Kirjautuminen oppilastunnuksella	Kirjautuminen oppilastunnuksella	Yhteiskäyttölaite, ei kirjautumista
Sopii erityisesti vaativimpien tekstidokumenttien tuottamiseen sekä kuva-, ääni- ja videoidointiin.	Sopii erityisesti erilaisten tekstidokumenttien tuottamiseen ja selainpohjaiseen työskentelyyn. Mahdollisuus kuvaamiseen.	Sopii erityisesti luovaan tekemiseen (kuva, video, ääni) ja nopeaan tiedonhakuun. HUOM! Dmat tuotokset ja kirjautumiset muistettava poistaa.

Käydään läpi yleisimpiä opetuksessa käytössä olevia järjestelmiä sekä niiden käyttötarkoituksia. Tässä kannattaa mainita oman kunnan käytössä olevista laitteista.

DIA 6: Oppilastunnus (edu-tunnus)

OSA 1

i Oppilastunnus (edu-tunnus)

- Jokaisella oppilaalla on oppilastunnus, joka on esimerkiksi muotoa etunimi.sukunimi@edu.kunta.fi.
- Käytä tätä tunnusta vain koulunkäyntiin liittyviin asioihin.** Omiin juttuihin tulee luoda omat käyttäjätunnukset ja sähköpostiosoitteet, eikä niitä käytetä koulujuttuihin.
- Oppilastunnus mahdollistaa **kirjautumisen** esimerkiksi seuraaviin laitteisiin ja ympäristöihin:
 - Koulun tietolaitteet
 - Wilma
 - Oppimisympäristöt (esim. GWE, M365, peda.net)
 - Koulun langaton verkko
 - Ympäristöihin, jotka käyttävät MPASSid-tunnistautumista esim. Näppistaituri
- On erittäin tärkeää muistaa uloskirjautuminen, kun lopetat työskentelyn.**

Edu-tunnusta ei tulisi käyttää muihin kuin koulun järjestelmiin ja sovelluksiin. Mikäli tunnusta kylvetään paljon "siviilipuolen" sovelluksiin, tämä saattaa lisätä roskapostin ja kalasteluviestien määrää, mikä puolestaan kuormittaa IT-järjestelmiä.

DIA 7: Millainen on hyvä ja vahva salasana?

OSA 1

Millainen on hyvä ja vahva salasana?

i Ohjeita vahvan salasanan tekemiseen

- Pidempi salasana on turvallisempi.
- Hyvä salasana on helppo muistaa, mutta vaikea arvata.
- Kokonainen lause on hyvä salasana.
- Käytä salasanasasi isoja kirjaimia, numeroita ja erikoismerkkejä.
- Älä koskaan kerro kenellekään salasanojasi!
- Älä laita salasanaasi omaa syntymäaikaasi tai henkilötunnustasi.
- Uusi salasana ei myöskään saa olla liian samankaltainen vanhan kanssa. Jos vanha on esimerkiksi MansikoitaTunturilla621, niin uusi ei voi olla MansikoitaTunturilla622.
- Panosta sähköpostin salasanaan, koska monesti sen avulla palautetaan muiden palveluiden salasanoja.

Voit testata erilaisten salasanojen vahvuutta [Salasanakoneen](#) avulla (HUOM! Älä laita tänne oikeita salasanojasi).

Käydään läpi hyvän ja vahvan salasanan periaatteet. Oppilaat voivat soveltaa tätä tietoa muihinkin palveluihin, joita käyttävät.

Diassa on linkki YLEn salasanakoneeseen. Painota oppilaille, että sivustolle **ei saa laittaa oikeita salasanvoja.**

DIA 8: Vaihda oppilastunnuksen salasana.

OSA 1

Tehtävä 1. Vaihda oppilastunnuksen salasana

- Saat koulusi opetushenkilöstöltä tarkemmat ohjeet salasanan vaatimuksista ja vaihtamisesta.
- Vaihda oppilastunnuksen (edu-tunnus) salasana.**
 - Pidä huoli, etteivät muut näe/tiedä salasanaasi.
 - Salasanan voi vaihtaa esimerkiksi näin:
 - Windows-laitteella salasanan vaihto onnistuu painamalla **CTRL + ALT + DEL** ja valitse sitten **Vaihda salasana**.
 - Muilla laitteilla salasanan vaihtaminen onnistuu kirjautumalla M365:een ja sieltä oman tilin kautta.

- Klikkaa oikean yläkulman pyöreää kuvaketta.
- Klikkaa Näytä tili.
- Vaihda salasana koulun ohjeen mukaan.

Oppilaat vaihtavat oppilastunnuksensa salasanan. Ohjeista oppilaita kuntasi salasanakriteereistä. Mikäli salasanavaihtosykli ei ole ajankohtainen, salasanvoja ei tässä vaiheessa vaihdeta.

DIA 9: Tutustu pilvipalveluihin – tiedostot ja kansiorakenne

OSA 1

Tehtävä 2. Tutustu pilvipalveluihin – tiedostot ja kansiorakenne

- Tutustu M365:n OneDriveen ja Googlen Driveen.
 - Kirjautu M365-ympäristöön ja valitse vasemmasta reunasta OneDrive-kuvake.
 - Kirjautu Google Driveen osoitteessa <https://drive.google.com> koulun tunnuksilla.
- Keskustele:** Mikä on kansio? Miksi kansioita kannattaa luoda?
- **Tutki:** Mitä pilvitalennuspaikastasi löytyy? Onko sinulla tallennettuna tiedostoja? Onko sinulla kansioita?
- Tehtävä:** Tee siivous. **Järjestä** tärkeät tiedostosi kansioihin joko Microsoftin OneDrivessa tai Googlen Drivessa, voit myös myöhemmin järjestellä molempia. Voit luoda alakoulun koulutöille oman kansion ja yläkoulun koulutöille oman. **Nimeä** tiedostot sisällön mukaisesti. **Poista** turhat tiedostot.

Oppilaat kirjautuvat toiseen palveluista koulussanne tehdyn linjauksen mukaisesti. Keskustellaan kansioiden merkityksestä. **Oppilaat siivoavat omaa pilvitalennustilaansa, nimeävät tiedostoja ja kansioista sekä poistavat turhia tiedostoja.** Tarkoituksena ei ole saada koko siivousta valmiiksi, lähinnä saada idea siitä, miten se tapahtuu ja miksi tallennustila kannattaa pitää siistinä.

DIA 10: Tutustu tiedostojen jakamiseen ja käyttöoikeuksiin

OSA 1

Tehtävä 3. Tutustu tiedostojen jakamiseen ja käyttöoikeuksiin

- i** Muista, että tiedostot ja kansiot kannattaa jakaa vain niille henkilöille, joille haluat antaa käyttöoikeuden.
- Haluatko jakaa koko kansion vai pelkästään yhden tiedoston?
 - Miten pitkäksi aikaa haluat antaa käyttöoikeudet?
 - Tiedostoja voi pilvipalvelun lisäksi jakaa myös yksittäisestä sovelluksesta, kuten Wordista tai Docsista, muista sietäkin harkitusti määritellä käyttöoikeudet.
- Katso oheinen video, miten jaat turvallisesti tiedostosi pilvipalveluissa, tarkistat käyttöoikeuksien haltijat sekä poistat käyttöoikeuksia.
- Tehtävä:** Tarkista omien tiedostojesi käyttöoikeudet. Käytä jatkossa harkintaa, millä asetuksilla tiedostojasi jaat eteenpäin.

Oheinen video: tiedostojen jakaminen ja käyttöoikeudet

Katsotaan video tiedostojen jakamisesta sekä käyttöoikeuksista. Oppilaat tarkastelevat omien tiedostojensa ja kansioidensa jaettuja käyttöoikeuksia.

DIA 11: Digitaaliset oppimisympäristöt

7 lk. Perusdigitaaliset taidot haltuun

OSA 2 Digitaaliset oppimisympäristöt

Tämän osion voi suorittaa M365 Teamsin tai Google Classroomin avulla. Halutessanne voitte tutustua molempiin ympäristöihin. Tehtävät ovat sisällöltään samanlaiset. **HUOM!** Linkit ryhmiin ja tehtäviin jaetaan vain kuopiolaisille.

DIA 12: Digitaalinen oppimisympäristö

OSA 2

Digitaalinen oppimisympäristö

i Koululta on käytössä erilaisia digitaalisia ohjelmistoja kuten Microsoft 365 (M365) ja Google Workspace for Education (GWE). Näitä käytetään yhteydenpitoon sekä oppimiseen.

	M365	GWE
Ohjelmistopaketti	Selainpohjaiset sovellukset ja työpöytäsovellukset	Selainpohjaiset sovellukset
Pilvitallennustila	OneDrive	Drive
Oppimisympäristö	M365 Teams	Google Classroom
Keskeisimmät toimisto-ohjelmat	Word PowerPoint Excel	Docs Slides Sheets

? Mitä digitaalisia ohjelmistoja ja/tai oppimisympäristöjä olet käyttänyt aikaisemmin?

Keskustellaan digitaalisista oppimisympäristöistä ja käyttökokemuksista.

DIA 13: Valitse oppimisympäristö

OSA 2

Valitse oppimisympäristö

Voit myös tutustua molempiin oppimisympäristöihin, koska tehtävät ovat samansisältöiset. Pääset tehtävän dian klikkaamalla joko **Teamsin** tai **Classroomin** kuvaketta.

Google Classroom

Valitaan oppimisympäristö, jonka avulla sisältöjä lähdetään opiskelemaan. Kaikki koulun oppilaat valitsevat koululla yhdessä sovitun oppimisympäristön.

Jos valittu oppimisympäristö on Teams, jatketaan diaan 14.

Jos valittu oppimisympäristö on Classroom, jatketaan diaan 15.

DIA 14: M365 Teamsin tehtävät

OSA 2

Tehtävä 4. Tutustu M365 Teamsiin

- Tutustu M365 Teams -oppimisympäristöön itsenäisesti.
- Teams on oppimisympäristö, jossa pystyy tekemään tehtäviä, jakamaan tiedostoja, keskustelemaan sekä videoneuvottelemaan.
- Harjoittele Teamsissa tehtävän tekemistä, PowerPointin, Wordin sekä Formsin käyttöä, tehtävän jakamista sekä palauttamista opettajalle.
- Tehtävien sisältöinä ovat:
 - tiedonhaku, pikanäppäimet, helppokäyttötoiminnot, digitaaliseen maailmaan liittyvät käsitteet, tietolähteiden luotettavuus sekä tiedostotyypit ja tallennusmuodot.
- Ohje ryhmään liittymiseen:
 - Kirjaudu M365-palveluun osoitteessa <https://login.microsoftonline.com/>.
 - Liity itseopiskeluympäristöön Teamsissa koodilla tai opettajan ohjeen mukaan.

Käykää tämän dian asiat ja ohjeistus läpi ennen työskentelyn aloittamista.

Tehtäviä on yhteensä viisi ja oppilaat tekevät nämä **itsenäisesti**.

Tehtävät Teamsissa:

Tehtävä 1: Tietolähteiden luotettavuus ja käyttökelpoisuus

- Oppilaat avaavat tehtävän, lukevat ohjeen sekä tehtävänantoon liittyvän infopakettin mediakriittisyydestä.
- Oppilaat katsovat Yle Oppimisen Valheenpaljastaja-sarjan [videon](#).
- Oppilaat tekevät tehtävässä olevan Forms-kyselyn, palauttavat sen ja tarkastelevat tuloksiaan. Kyselyt ovat sisällöltään osa oppimisprosessia, eivät niinkään osaamisen testaamista.
- Oppilaat palauttavat tehtävän.

Tehtävä 2: Tiedonhaku, pikanäppäimet sekä helppokäyttötoiminnot

- Oppilaat avaavat tehtävän, lukevat ohjeen ja katsovat ohjevideon.
- Oppilaat avaavat OneDriven, avaavat kansion (esim. 7.lk) ja luovat sinne Powerpoint-esityksen, johon tehdään esitys pikanäppäimistä sekä helppokäyttötoiminnoista. Samalla käydään läpi esitysohjelmiston toimintoja.
- Kun työ on valmis, oppilaat jakavat tehtävän opettajalle PowerPointissa.
- Oppilaat palaavat Teamsin tehtävään, lisäävät tehdyn Powerpointin palautettavaksi ja palauttavat tehtävän. Näin käydään läpi kaksi erilaista tapaa jakaa tiedostoja.

Tehtävä 3: Käsitteiden määrittelyä

- Oppilaat avaavat tehtävän ja lukevat ohjeen.
- Oppilaat avaavat liitteenä olevan Word-tiedoston, jossa on käsitteitä. Oppilaat harjoittelevat tiedonhakua ja itse määrittelevät asiakirjassa olevat käsitteet.
- Oppilaat palauttavat tehtävän.

Tehtävä 4: Tiedostotyypit ja tallennusmuodot - Lukutehtävä

- Oppilaat avaavat tehtävän, lukevat ohjeen ja käyvät läpi tehtävän liitteenä olevan pdf-tiedoston, jossa kerrotaan tiedostotyypeistä ja tallennusmuodoista.
- Oppilaat palauttavat tehtävän.

Tehtävä 5: Tiedostotyypit ja tallennusmuodot - Kysely

- Oppilaat avaavat tehtävän, lukevat ohjeen ja vastaavat liitteenä olevaan Forms-kyselyyn tiedostotyypeistä ja tallennusmuodoista.
- Oppilaat palauttavat Forms-kyselyn ja tarkastelevat omia tuloksiaan.
- Oppilaat palauttavat tehtävän.

DIA 15: Google Classroomin tehtävät

Tehtävä 4. Tutustu Google Classroomiin

OSA 2

- Tutustu Google Classroom-oppimisympäristöön itsenäisesti.
- Classroom on oppimisympäristö, jossa pystyy opiskelemaan: tekemään tehtäviä, jakamaan tiedostoja, keskustelemaan sekä videoneuvottelemaan.
- Harjoittele Classroomissa tehtävien tekemistä, Slidesin, Docsin sekä Formsin käyttöä, tehtävän jakamista sekä palauttamista opettajalle.
- Tehtävien sisältöinä ovat:
 - tiedonhaku, pikanäppäimet, helppokäyttötoiminnot, digitaaliseen maailmaan liittyvät käsitteet, tietolähteiden luotettavuus sekä tiedostotyypit ja tallennusmuodot.
- Ohje ryhmään liittymiseen:
 - Kirjautu Google Classroomiin osoitteessa <https://classroom.google.com>.
 - Liity itseopiskeluympäristöön ryhmän koodilla.

Käykää tämän dia asiat ja ohjeistus läpi ennen työskentelyn aloittamista.

Tehtäviä on yhteensä neljä ja oppilaat tekevät nämä **itsenäisesti**.

Tehtävät Classroomissa:

Tehtävä 1: Tietolähteiden luotettavuus ja käyttökelpoisuus

- Oppilaat avaavat tehtävän ja lukevat ohjeen.
- Oppilaat katsovat Yle Oppimisen Valheenpaljastaja-sarjan [videon](#).
- Oppilaat tekevät tehtävässä olevan Forms-kyselyn, palauttavat sen ja tarkastelevat tuloksiaan. Kyselyt ovat sisällöltään osa oppimisprosessia, eivät niinkään osaamisen testaamista.
- Oppilaat palauttavat tehtävän.

Tehtävä 2: Tiedonhaku, pikanäppäimet sekä helppokäyttötoiminnot

- Oppilaat avaavat tehtävän ja lukevat ohjeen.
- Oppilaat luovat Slides-esityksen, johon tehdään esitys pikanäppäimistä sekä helppokäyttötoiminnoista. Samalla käydään läpi esitysohjelmiston toimintoja.
- Kun työ on valmis, oppilaat palauttavat tehtävän opettajalle.

Tehtävä 3: Käsitteiden määrittelyä

- Oppilaat avaavat tehtävän ja lukevat ohjeen.
- Oppilaat avaavat liitteenä olevan Docs-tiedoston, jossa on käsitteitä. Oppilaat harjoittelevat tiedonhakua ja itse määrittelevät asiakirjassa olevat käsitteet.
- Oppilaat palauttavat tehtävän.

Tehtävä 4: Tiedostotyypit ja tallennusmuodot

- Oppilaat avaavat tehtävän, lukevat ohjeen ja käyvät läpi tehtävän liitteenä olevan Slides-tiedoston, jossa kerrotaan tiedostotyypeistä ja tallennusmuodoista.
- Oppilaat avaavat liitteenä olevan Forms-kyselyn ja vastaavat siihen.
- Oppilaat tarkastelevat omia vastauksiaan.
- Oppilaat palauttavat tehtävän.

DIA 16: Digitaalinen turvallisuus

DIA 17: Kuinka toimin turvallisesti digitalisoituneessa maailmassa?

Kuinka toimin turvallisesti digitalisoituneessa maailmassa? OSA 3

1. Katso ensimmäisenä video **tietosuojasta ja tietoturvasta** (voit myöhemmin palata itse videon asioihin omatoimisesti).
2. Käy läpi muistilista tietosuojasta, tietoturvasta sekä turvallisuudesta digitoiminnasta. Keskustele ja pohdi.
3. Tee videon sisältöihin liittyvät **tehtävät**.
 - Voit palata videon asioihin omatoimisesti sekä etsiä tietoa internetistä.
 - Tehtävä löytyy sekä Teamsista että Classroomista, samasta ryhmästä.
4. Bonusvideo: Hakkerit

Video: Kuinka toimia turvallisesti digitalisoituneessa maailmassa (10 min.)

Katsotaan yhdessä video ”Kuinka toimia turvallisesti digitalisoituneessa maailmassa (10 min.)”. Video avautuu videosymbolista.

DIA 18: Muistilista tietosuojaan

Muistilista tietosuojaan OSA 3

- **Tietosuoja** = Turvaa sinun oikeutesi henkilötietoja käsitellessä
- **GDPR** = EU:n yleinen tietosuoja-asetus (2018->) - suojelee henkilötietojasi
- **Henkilötieto** = Kaikki tiedot, joista sinut voi tunnistaa (nimi, osoite, henkilötunnus, kuvat, videot jne.)
- Miksi henkilötietoja tulee suojata?
 - Jos jakelet holtittomasti henkilötietojasi, voiko joku käyttää niitä väärin? Tehdä vaikka tilin johonkin palveluun ja tilata tiedoillasi jotain?
- Ole siis tarkkana sen suhteen, mihin henkilötietojasi jaat tai laitat. Voit myös kysyä, miten henkilötietojasi käsitellään.

Mihin ei kannata omia henkilötietoja laittaa?

Käydään keskustellen läpi muistilista tietosuojasta. Keskustellaan ”Mihin ei ainakaan kannata omia henkilötietoja laittaa?”

DIA 19: Muistilista tietoturvaan

OSA 3

i Muistilista tietoturvaan

- Salasana** = Eri salasana eri palveluihin. Käytä vahvaa eli tarpeeksi monimutkaista ja pitkäa salasanaa. Pidä salasanasasi turvassa ja suojaa laitteet pääsykoodilla.
- MFA** = Monivaiheinen tunnistautuminen. Käytä kaikissa mahdollisissa palveluissa.
- Tietoturvaohjelmisto** = Suojaa laitteitasi troijalaisilta, madoilta ja viruksilta.
- Palomuuuri** sekä **VPN** = Estää luvattoman dataliikenteen ja suojaa yksityisyyttäsi.
- Päivitä laitteet ja ohjelmistot.
- Kirjautu ulos yhteiskäyttölaitteilta.
- Kaikkein tärkeintä on **SINUN** toimintasi:
 - Mitä linkkejä klikkailet
 - Mihin annat omia tietojasi ja tunnuksiasi
 - Mitä ohjelmia latailet laitteillesi
 - Miten laitteitasi käytät

? Mitkä näistä ovat mielestäsi tärkeimpiä? Mihin asioihin voit itse vaikuttaa?

Käydään keskustellen läpi muistilista tietoturvasta. Keskustellaan ”Mitkä näistä ovat tärkeimpiä?” ja ”Mihin voi itse vaikuttaa?”. Kaikki ovat tärkeitä ja lopulta kaikkia näitä huomioimalla voi omaan turvallisuuteensa vaikuttaa.

DIA 20: Muistilista turvalliseen digitoimintaan

OSA 3

i Muistilista turvalliseen digitoimintaan

- Evästeet** = Keräävät selaimessa sinun toiminnastasi ja laitteestasi tietoa, käytä vähän aikaa, jotta et heti kättelyssä hyväksy kaikkea.
- Yksityisen selauksen tila** = Selain ei tallenna toimintaasi -> mikäli käytät yhteiskäyttölaitteita, niin tämä on suositeltavaa
- Selaushistoria ja tallennetut tiedot** = Mikäli käytät yhteiskäyttölaitetta, niin nämä kannattaa poistaa, jotta seuraava käyttäjä ei näe tietojasi. Koulun **iPadilla** kannattaa myös poistaa ottamasi kuvat, mikäli iPadit ovat yhteiskäyttölaitteina.

Video: Evästeet ja selaimen yksityisyys

Käydään keskustellen läpi muistilista turvallisuudesta digitoiminnasta

Katsotaan yhdessä **video** Evästeistä ja selaimen yksityisyydestä. Video aukeaa videosymbolista. Keskustellaan ”Mitä voit tehdä, jos sinusta on jaettu materiaalia, jota et haluaisi muiden näkevän?”

DIA 21: Muistilista turvalliseen digitoimintaan

OSA 3

i Muistilista turvalliseen digitoimintaan

- Evästeet** = Keräävät selaimessa sinun toiminnastasi ja laitteestasi tietoa, käytä vähän aikaa, jotta et heti kättelyssä hyväksy kaikkea.
- Yksityisen selauksen tila** = Selain ei tallenna toimintaasi -> mikäli käytät yhteiskäyttölaitteita, niin tämä on suositeltavaa
- Selaushistoria ja tallennetut tiedot** = Mikäli käytät yhteiskäyttölaitetta, niin nämä kannattaa poistaa, jotta seuraava käyttäjä ei näe tietojasi. Koulun **iPadilla** kannattaa myös poistaa ottamasi kuvat, mikäli iPadit ovat yhteiskäyttölaitteina.

Video: Evästeet ja selaimen yksityisyys

Mikäli aihe herättää paljon keskustelua, niin oheisesta [linkistä](#) löytyy hyödyllistä Pelastakaa Lapset ry:n materiaalia (Mun keho, mun rajat Tietoa alastonkuvien jakamisesta ja seksuaalissävyytteisestä viestittelystä. Opas nuorille.).

DIA 22: Turvallinen toiminta digitalisoituneessa maailmassa

Tehtävä 5. Turvallinen toiminta digitalisoituneessa maailmassa

OSA 3

1. Tehkää tehtävä **pareittain tai pienissä ryhmissä**.
2. Digitaaliseen turvallisuuteen liittyvä tehtävä (Forms) löytyy Teamsista sekä Classroomista, samasta ryhmästä, jossa olet tehnyt muita tämän kokonaisuuden tehtäviä.
3. Voitte käyttää tämän materiaalin videota sekä muistilistoja apuna tehtävän tekemisessä, voitte myös etsiä internetistä tietoa.

Oppilaat tekevät videon sisältöihin liittyviä tehtäviä joko yksin, pareittain tai pienenä ryhmänä. Toivottavaa on, että vaikka asioita pohdittaisiin yhdessä, jokainen tekisi silti kyselyn. Tehtävä löytyy Teamsista ja Classroomista (Tehtävä 5: Turvallinen digitoiminta).

- Oppilaat avaavat tehtävän ja vastaavat liitteenä olevaan Forms-kyselyyn.
- Oppilaat palauttavat kyselyn ja tarkastelevat omia tuloksiaan.
- Oppilaat palauttavat tehtävän.

DIA 23: Bonusvideo: Hakkerit

Bonusvideo: Hakkerit

OSA 3

- Mitä hakkerit ovat?
- Mitä hakkerit tekevät ja miksi?
- Mitä ovat "White Hat", "Red Hat" ja "Black Hat"-hakkerit?
- Miten voin vaikeuttaa hakkereiden toimintaa?

Bonusvideo: Hakkerit 3 min.

Katsokaa lopuksi video hakkereista.

Työskentelyohjeet oppilaille

Työskentelyohjeet oppilaille löytyvät kokonaisuudessaan digitaitokalenteri.fi-sivustolta löytyvästä oppilaan materiaalista. Materiaali on pdf-muodossa ja se sisältää oleelliset linkit videoihin sekä ulkoisille nettisivustoille.

Oheismateriaalit ja linkit

Algoritmit

<https://yle.triplet.io/uutiset/miksi-algoritmit-tuntevat-meidat-niin-hyvin>

<https://mediataitokoulu.fi/materiaalipankki/tutustu-ilmioon-algoritmit/>

<https://mediataitokoulu.fi/materiaalipankki/video-tiedosta-tekoalyalgoritmit-digitaalinen-informaatiolukutaito-nuorille/>

Digijalanjälki

<https://www.mediataitokoulu.fi/tehtavapankki/digijalanjalki/>

<https://mediakasvatus.fi/materiaali/infograafi-digitaalinen-jalanjalki/>

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2020/01/28/digitreenit-jatat-aina-verkkoon-jalkia-nailla-9-keinolla-karsit-niita>

[Digitaalinen jalanjälki | Eväitä opiskeluun | Oulun kaupunki](#)

Kuvien ja videoiden jakaminen (mitä voi tehdä ja mitä ei kannata tehdä)

[Kuvien ja videoiden jakaminen - Google Slides](#)

Mediataidot

[Mediataitokoulu](#)

Netin ja median käyttö

[Netti ja media - Nuortennetti](#)

Tietoa alastonkuvien jakamisesta ja seksuaalissävyytteisestä viestittelystä.

[Seksuaalinen häirintä netissä - Nuortennetti](#)

[Mun keho mun rajat - opas nuorille](#)